

СЕКТОР ІНФОРМАЦІЇ ТА КОМУНІКАЦІЇ ЯК РУШІЙ ІННОВАЦІЙНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

THE INFORMATION AND COMMUNICATION SECTOR AS A DRIVER OF INNOVATIVE ENTREPRENEURSHIP IN UKRAINE

Анотація. Встановлено, що у 2014–2023 рр. сектор інформації та комунікації збільшив свою частку у структурі доданої вартості економіки України, продемонстрував високу адаптивність до кризових умов та вагоме значення для розвитку інноваційного підприємництва. Визначено, що цей розвиток цього сектора відбувався нерівномірно в регіональному вимірі, а його потенціал може стати одним з ключових чинників повоєнного відновлення на засадах сталого розвитку.

Ключові слова: інформація та комунікації, підприємництво, економіка України, додана вартість, сталий розвиток, повоєнна відбудова.

Abstract. It has been revealed that between 2014 and 2023, the information and communication sector expanded its share in the value-added structure of Ukraine's economy, demonstrating high adaptability to crisis conditions and playing a significant role in fostering innovative entrepreneurship. It has been determined that this sector's growth was uneven across regions, and its potential could serve as a key driver in the post-war recovery based on the principles of sustainable development.

Keywords: information and communications, entrepreneurship, Ukraine's economy, value added, sustainable development, post-war recovery.

Сектор інформації та комунікації створює передумови для розвитку інноваційного підприємництва в Україні, виступаючи рушієм технологічних змін і сприяючи сталому розвитку. Його позиції в національній економіці зміцнюються завдяки зростанню обсягів доданої вартості, підвищенню попиту на продукцію як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках, а також активній взаємодії з іншими секторами. В умовах війни та перспектив повоєнної відбудови сектор інформації та комунікації відіграє критично важливу роль у підтримці підприємницької активності, впровадженні інновацій та інтеграції України у глобальний цифровий простір. Крім того, підприємництво у цьому секторі є одним з чинників досягнення дев'ятої цілі сталого розвитку – “Промисловість, інновації та інфраструктура”. Відтак, доцільно оцінити особливості розвитку цього сектора в Україні та визначити його вплив на відновлення та трансформацію підприємницького середовища на засадах інноваційності.

В академічному середовищі триває активне обговорення економічних, соціальних та інноваційних детермінант розвитку сектора інформації та комунікації, його функцій і впливу на підприємницьку діяльність. Зокрема, дане дослідження продовжує аналіз місця цього сектора в економіці України, започаткований у [1; 2], який охоплює його взаємодію

з державним сектором, вплив на виробництво суспільних благ і розвиток креативних індустрій. Крім того, у межах попередніх наукових напрацювань [3; 4] було виокремлено головні тенденції розвитку сектора інформації та комунікації та національному та регіональному рівнях із застосуванням економетричних методів, а також визначено його роль у процесах повоєнної відбудови української економіки. З огляду на зазначені дослідження, актуальним є подальше розкриття значення сектора інформації та комунікації для розвитку інноваційного підприємництва в Україні з урахуванням концепції сталого розвитку та перспектив економічного відновлення в повоєнний період.

Таблиця 1 - Структура доданої вартості за витратами виробництва суб'єктів господарювання сектора інформація та комунікація за регіонами України у 2014-2023 рр., % від загального обсягу

Регіон	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Україна	50821,0 *	57080, 1	77576, 8	105557, 0	123696, 8	153360, 4	177375, 5	243703, 1	157371, 4	199480, 1
	3,93	4,09	4,30	4,68	4,93	5,16	5,65	5,50	4,28	4,47
Область										
Вінницька	0,02	0,03	0,04	0,05	0,06	0,07	0,08	0,08	0,04	0,04
Волинська	0,01	0,01	0,01	0,01	0,02	0,02	0,02	0,02	0,00	0,01
Дніпропетровська	0,07	0,15	0,12	0,14	0,18	0,17	0,20	0,19	0,07	0,11
Донецька	0,10	0,14	0,15	0,20	0,15	0,12	0,11	0,06	0,00	0,00
Житомирська	0,02	0,02	0,02	0,03	0,03	0,03	0,04	0,04	0,01	0,01
Закарпатська	0,01	0,01	0,01	0,01	0,02	0,02	0,02	0,02	0,01	0,01
Запорізька	0,03	0,03	0,04	0,04	0,05	0,06	0,07	0,07	0,03	0,01
Івано-Франківська	0,01	0,01	0,02	0,02	0,03	0,03	0,03	0,04	0,01	0,02
Київська	0,04	0,05	0,06	0,09	0,10	0,12	0,13	0,14	0,02	0,02
Кіровоградська	0,01	0,01	0,01	0,01	0,02	0,02	0,02	0,02	0,01	0,01
Луганська	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	...	0,00
Львівська	0,10	0,12	0,15	0,20	0,21	0,22	0,26	0,36	0,16	0,22
Миколаївська	0,02	0,02	0,02	0,03	0,04	0,04	0,04	0,04	0,01	0,01
Одеська	0,07	0,12	0,13	0,12	0,12	0,11	0,12	0,14	0,06	0,05
Полтавська	0,01	0,02	0,02	0,03	0,03	0,04	0,05	0,05	0,01	0,02
Рівненська	0,01	0,01	0,01	0,01	0,02	0,02	0,03	0,03	0,01	0,01
Сумська	0,01	0,01	0,01	0,02	0,02	0,02	0,03	0,03	0,01	0,01
Тернопільська	0,02	0,02	0,01	0,02	0,02	0,02	0,03	0,03	0,01	0,01
Харківська	0,15	0,17	0,21	0,27	0,29	0,30	0,37	0,37	...	0,18
Херсонська	0,01	0,01	0,01	0,02	0,02	0,02	0,03	0,02	0,00	0,00
Хмельницька	0,01	0,01	0,01	0,02	0,02	0,02	0,03	0,03	0,01	0,01
Черкаська	0,01	0,02	0,02	0,03	0,04	0,04	0,05	0,05	0,01	0,01
Чернівецька	0,01	0,01	0,01	0,01	0,02	0,02	0,02	0,02	0,00	0,01
Чернігівська	0,01	0,02	0,02	0,02	0,03	0,03	0,04	0,04	0,01	0,01
м. Київ	3,17	3,10	3,15	3,25	3,39	3,57	3,82	3,59	3,58	3,68

* млн грн. Джерело: побудовано на основі [5].

Згідно з даними таблиці 1 у 2014–2023 рр. спостерігалось зміцнення позицій сектора інформації та комунікації в економіці України у розрізі її регіонів за показником доданої

вартості за витратами виробництва. Це додатково підтверджує його значення для розвитку інноваційного підприємництва. Відзначимо, що територіальний розподіл цього сектора є нерівномірний, у 2014–2023 рр. провідні позиції за рівнем економічної активності суб'єктів господарювання стабільно утримував м. Київ, який генерував понад 3% доданої вартості. Це підкреслює роль столиці як ключового центру розвитку інформаційних технологій, комунікаційних послуг та інноваційного бізнесу. Крім того, Львівська, Харківська та Дніпропетровська області належали до регіонів з відносно високим рівнем створення доданої вартості. Така ситуація зумовлена наявністю розвиненої освітньої та наукової інфраструктури, підтримкою інноваційного підприємництва регіональними органами влади, розвитком ІТ-кластерів та залученням цього сектора до глобальних ланцюгів створення цінності.

З огляду на війну, розпочату російською федерацією, сектор інформації та комунікації у 2014–2023 рр. продемонстрував високу стійкість до кризових явищ, виконуючи стабілізуючу функцію в економіці України. Відзначимо, що у 2022 р. цей зазнав значних втрат унаслідок повномасштабного вторгнення: обсяг доданої вартості скоротився на 35,4% порівняно з 2021 р. Проте вже у 2023 р. показники сектору демонстрували позитивну динаміку, хоча ще не досягли рівня 2021 р. Через воєнні дії сектор інформації та комунікації в Донецькій та Луганській областях втратив свої позиції у створенні доданої вартості та сприянні розвитку інноваційного підприємництва.

Отже, результати аналізу підтверджують, що сектор інформації та комунікації є одним з вагомих чинників стимулювання інноваційного підприємництва в Україні. Його динамічний розвиток у 2014–2023 рр. свідчить про високу адаптивність до роботи в умовах воєнних викликів, здатність генерувати високотехнологічну продукцію та сприяти цифровій трансформації національної економіки. У цьому контексті інноваційне підприємництво у цьому секторі має значний потенціал для реалізації цілей сталого розвитку та економічного відновлення України в післявоєнний період.

Література

1. Кічурчак, М. (2021). Теоретико-методологічні засади впливу сектору інформаційно-комунікаційних технологій на відтворення суспільних благ у національній економіці. *Економічний простір*, (175), 7–12. <https://doi.org/10.32782/2224-6282/175-1>

2. Кічурчак, М. (2023). Вплив сектору інформації та комунікації на просторовий розвиток і поствоєнну відбудову креативних індустрій в економіці України. *Економічний форум*, (1(3)), 12–21. <https://doi.org/10.36910/6775-2308-8559-2023-3-2>

3. Kichurchak, M. (2023). Information and communication sector at the core of Ukraine's creative economy: Assessing the structure of intercorrelations for sustainable development and postwar recovery. *Формування ринкової економіки в Україні*, (49), 3–18. <http://dx.doi.org/10.30970/meu.2023.49.0.4901>

4. Кічурчак, М. (2023). Сталий розвиток і повоєнна відбудова економіки. У В. В. Небрат (Ред.), *Відбудова для розвитку: зарубіжний досвід та українські перспективи: міжнародна колективна монографія* (с. 47–61). НАН України, Інститут економіки та прогнозування. <http://ief.org.ua/wp-content/uploads/2023/08/Reconstruction-for-development.pdf>

5. Державна служба статистики України. (н.д.). *Офіційний сайт*. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>

References

1. Kichurchak, M. (2021). Teoretyko-metodolohichni zasady vplyvu sektoru informatsiino-komunikatsiinykh tekhnolohii na vidtvorennia suspilnykh blah u natsionalnii ekonomitsi. *Ekonomichnyi prostir*, (175), 7–12. <https://doi.org/10.32782/2224-6282/175-1>

2. Kichurchak, M. (2023). Vplyv sektoru informatsii ta komunikatsii na prostorovyi rozvytok i postvoiennu vidbudovu kreatyvnykh industrii v ekonomitsi Ukrainy. *Ekonomichnyi forum*, (1 (3)), 12–21. <https://doi.org/10.36910/6775-2308-8559-2023-3-2>
3. Kichurchak, M. (2023). Information and communication sector at the core of Ukraine’s creative economy: assessing the structure of intercorrelations for sustainable development and postwar recovery. *Formuvannia rynkovoï ekonomiky v Ukraini*, (49), 3–18. <http://dx.doi.org/10.30970/meu.2023.49.0.4901>
4. Kichurchak, M. (2023). Stalyi rozvytok i povoienna vidbudova ekonomiky. In V. V. Nebrat (Ed.), *Vidbudova dlia rozvytku: zarubizhnyi dosvid ta ukrainski perspektyvy: Mizhnarodna kolektyvna monohrafiia* (pp. 47–61). NAN Ukrainy, DU “Instytut ekonomiky ta prohnozuvannia NAN Ukrainy”. <http://ief.org.ua/wp-content/uploads/2023/08/Reconstruction-for-development.pdf>
5. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. (n.d.). *Ofitsiinyi sait*. Retrieved from <https://www.ukrstat.gov.ua/>